

MARITIM KOMPETANSE – Bærebjelken i all maritim virksomhet og maritim beredskap

Innspill til Maritim Stortingsmelding

fra Maritimt Forum Nord

Innledning

Maritim næringsutvikling fordrer maritim beredskap, hvori **maritim kompetanse** er en bærebjelke i begge.

Det eneste forutsigbare man kan si om det å drive virksomhet i Arktiske farvann, er at det er svært uforutsigbart. Omgivelsene endres raskt, og det er store variasjoner fra dag til dag, fra årstid til årstid, men også fra år til år. Dette påvirker, et fra før av - svært sammensatt risikobilde hvor forståelse for den tilleggsrisiko som operasjoner i disse farvannene innebærer, vil være avgjørende.

Klimatiske endringer i Barentshavet og Arktis, åpner nye og spennende kommersielle muligheter, og Arktis er en langt mer betydelig næringsarena i dag enn hva den var for bare få år siden.

At kommersielt interessante havområder i nord i perioder er mer eller mindre helt isfrie, innebærer økt risiko for uønskede hendelser hvor nettopp isen, paradoksalt nok - vil kunne spille en avgjørende rolle for utfallet. Maritim Arktisk kompetanse er således en forutsetning for all næringsutvikling i disse farvannene.

Utviklingen har nok allikevel ikke gått så fort som mange har spådd, og slik sett foreligger det nå et nasjonalt og internasjonalt mulighetsvindu – et handlingsrom, som vi bør utnytte.

I denne sammenheng er begrepet forsvarlig virksomhet av vesentlig betydning. Kan ikke virksomheten drives forsvarlig, så skal ikke virksomheten drives i det hele tatt. Vi må derfor identifisere hva aktører med myndighet og ansvar ifm operasjoner i Arktiske farvann kan foreta seg, og ikke minst hva næringen selv kan gjøre - for at virksomheten skal kunne drives på-, en for personellet, materiellets og miljøets skyld- trygg og sikker måte.

En rekke hendelser den siste tiden, indikerer at det er et gap mellom ønsket og faktisk tilstand på dette området. Kompetanse om operasjoner i Arktis, og beredskap knyttet til søk og redning, oljevern, og berging av verdier synes utilstrekkelig.

Det er en politisk ambisjon å styrke kompetansen om, aktiviteten og nærværet i nordområdene. For at man skal nå denne målsetningen, må imidlertid også næringen selv ta ansvar. Gjennom et tett og godt samarbeid mellom offentlige instanser, private næringsaktører og maritime utdanningsinstitusjoner, bør forholdene kunne legges til rette for å lykkes i å nå målsetningen.

Forsvarlig virksomhet i relasjon til kompetanse

Å forstå omgivelsene og deres innvirkning på operasjoner, er en vesentlig forutsetning for å kunne drive forsvarlig virksomhet.

Det eksisterer to primære og naturgitte forutsetninger i Arktiske farvann; Værmessig uforutsigbarhet og miljømessig sårbarhet. Som yrkesutøver i disse farvannene, har man lagt et godt grunnlag om man har forståelse og respekt for disse to.

Imidlertid er det en rekke andre, og minst like vesentlige faktorer som avgjør hvorvidt en virksomhet kan sies å være forsvarlig eller ikke. Det er disse faktorene Maritimt Forum Nord gjennom flere prosjekter de siste årene har jobbet aktivt for å identifisere og for å påvirke i retning av en mer forsvarlig virksomhet.

Kompetanse er en forutsetning for all virksomhet. Imidlertid må den være riktig – både i lys av den virksomhet som skal utøves, og det området den skal utøves i-, og den må være tilstrekkelig. Riktig og tilstrekkelig kompetanse er en funksjon av flere faktorer. I stillingsannonser kan man ofte se følgende: «Relevant jobberfaring kan kompensere for manglende utdanning». I de værharde og sårbare omgivelser som Arktis og Nordområdene representerer, kan ikke fravær av én faktor erstattes av en annen. Man kan ikke drive forsvarlig virksomhet i dette området utlukkende med «Relevant jobberfaring». Likeledes kan ikke «Kvalifiserende utdanning» alene anses for å være tilstrekkelig kompetanse. Personlige egenskaper, holdninger, verdier og ikke minst motivasjon er andre viktige faktorer i denne sammenheng.

Maritimt Forum Nord bidro i sin tid til å etablere Maritim Arktisk Kompetanse som et eget fag på høyskolenivå. Utviklingen i Arktis innebærer et behov for ytterligere å styrke kompetansen innen maritime operasjoner i polare farvann. Det er derfor svært gledelig at det politisk er besluttet å etablere en kompetansenode som skal bidra til dette.

Maritimt Forum Nord har lang erfaring med-, og bidrar til samvirke mellom offentlige aktører, utdanningsinstitusjoner og alle de nordnorske havnæringene – skipsfarten, den maritime industrien, petroleumsnæringen og sjømatnæringen. I en kompetansenode vil nettopp evnen til å spille sammen være avgjørende for å lykkes. Maritimt Forum Nord vil på vegne av Maritimt Forum - en uavhengig interesseorganisasjon med mer enn 700 medlemmer fra maritim næring – ha de beste forutsetninger for å kunne være navet i en slik node.